

PRÍHOVOR PRIMÁTORA K 765. VÝROČIU MESTA. (20.06.2008)

Ctené dámy, vážení páni.

Mesto Spišské Vlachy patrí medzi najmenšie mesta na slovensku a nebojím sa povedať, že aj medzi najkrajšie. Stali sa samozrejmom súčasťou Spišských miest. Som veľmi rád, že myšlienka v roku 1992 stať sa znova mestom bola životodarná. Štatút mesta, ktorý bez pochyby patrí Spišským Vlachom bol prijatý a svedčí o tom aj to, že v poslednom období sa o mesto čoraz viac zaujímajú média a televízia. Slovensko, ako štát európskej únie prežíva v tomto období rokov 2007-2013 tak povediac ďalšiu priemyselno – technickú a stavebnú revolúciu. Vyššie územne celky, mesta a obce prostredníctvom projektov môžu čerpať z európskych fondov finančné prostriedky na zmodernizovanie a skrášenie slovenska, aby sa mohlo zaradiť medzi vyspelé štáty Európy. Mesto Spišské Vlachy samozrejme patrí medzi tie mesta, ktoré chcú mať krásne nové a bezpečné námestie, školu, škôlku, ČOV a kanalizáciu, ale medzi najvýznamnejšie zmeny a stavby ktoré čaká mesto je bez pochyby modernizácia železničnej trate a cestný obchvat mesta. Ďalším očakávaním je v roku 2009 zavedenie Eura s ktorým je spojené nemalo problémov. Oslavujeme 765. výročie udelenia mestských výsad kráľom Béloom IV. Mesto od obnovenia týchto výsad v roku 1992 až do dnes prešlo strastiplnou cestou splácania dlhov. Verím tomu, že chyby za ktoré mesto pykalo sú už minulosťou a plánované aktivity, projekty ktoré mesto chce realizovať budú úspešne. Neoslavuje len mesto, ale aj jeho dobrovoľný hasičský zbor, ktorý je jedným z najstarších zborov na Slovensku. Po veľkom požiari, ktorý bol v Spišských Vlachoch v roku 1862 a pri ktorom zhorelo 176 obytných a hospodárskych budov, mestsky pravotár Anton Hradský spolu s mešťanostami založil o rok neskôr a to 12. októbra 1863 hasičský zbor, ktorý tohto roku oslávi 145. výročie. Táto organizácia ma v súčasnosti 104 členov z toho 26 žien pod vedením predsedu pána Františka Svatušku a veliteľa pána Cyrila Kapitančika. Organizácia dobrovoľného hasičského zboru ma troch čestných členov a to pána Viliama Fifika, Margitu Drugáčovú, Rudolfa Tomajka a dvoch zaslúžilých členov pána Františka Svatušku a Cyrila Pitka. V roku 1962 bola tejto organizácií odovzdaná nová hasičská zbrojnica, ktorú v súčasnej dobe chceme rekonštruovať a dať jej nový šat za financie z európskych fondov. Zástavu dobrovoľného hasičského zboru v Spišských Vlachoch z roku 1963 zdobí čestná stuha, ktorú dobrovoľníci dostali pri príležitosti 130. výročia založenia organizácie v roku 1993. Dobrovoľný hasičský zbor v Spišských Vlachoch sa za uplynutých 145 rokov stal pýchou nášho mesta a preto všetkým členom prajem v mene celého poslanskeho zboru veľa síl, elánu do ďalšej práce, pevné zdravie, dobré vzťahy, aby stále bolo dost tých, ktorí udržia tradíciu našich otcov. Ďalšou organizáciou, ktorá tohto roku oslavuje 85. výročie založenia je mestská knižnica, ktorá bola zriadená ako obecná knižnica v roku 1923. Okresný archív v SNV dokladá listinu o existencii obecnej knižnice v Spišských Vlachoch už v roku 1879. Knihovníkmi obecnej knižnice boli v roku 1948 učiteľ Koloman Ivanyi, v roku 1949 účtovník Ján Mačičák. Prvou profesionálnou knihovničkou bola v roku 1955 pani Etela Jenovčíková. V tom istom roku

dostala knižnica názov miestna ľudová knižnica, ktorá bola umiestnená v kultúrnom dome. 20. novembra 1963 bola knižnica presťahovaná do budovy MNV. 1. februára 1965 odchádza knihovníčka pani Etela Jenovčíková a nastupuje pani Margita Ježová. Od 17. júla 1967 začala v knižnici pracovať pani Eva Balogová a v roku 1970 už získala knižnica čestné uznanie Ministerstva kultúry SSR, ktoré sa uskutočnilo v Ústi nad Labem, kde ho knihovníčka pani Balogová osobne prevzala z rúk námestníka ministra kultúry Dr. Mravika. 31. augusta 1974 nastúpila do knižnice knihovníčka pani Katarína Gumanová. Priestory knižnice sa zväčšili o tri miestnosti v ktorých knihovníčky pracovali až do roku 1997 medzi knihovníčky knižnice patrili aj pani Oľga Labancová, pani Mária Haniščáková, pani Klára Kacvinská, pani Betka Kleščová, pani Anna Porembová a pani Otília Tomajková. Z dôvodu rekonštrukcie bola v roku 1997 knižnica dočasne presťahovaná do priestorov požiarnej zbrojnice a dňa 26. januára 1999 sa vrátila do vynovených priestorov mestského úradu na ktorých obnove mal veľkú zásluhu primátor mesta pán ing. Michal Kiššák. V roku 2001 odišla do starobného dôchodku knihovníčka pani Eva Balogová, ktorá sa značnou mierou pričinila na historickom vývoji knižnice. Na jej miesto nastúpila pani Mária Kiššaková. V roku 2003 odišla do starobného dôchodku aj pani Katarína Gumanová, ktorá pracovala ešte do 31. decembra 2005 na polovičný úväzok. Od 1. januára 2006 do 1. marca 2008 v knižnici pracovala len jedná knihovníčka pani Mária Kiššaková. Príchodom internetizácie knižníc bola 1. februára 2008 prijatá na polovičný úväzok pani Júlia Balogová. Mesto Spišské Vlachy pripravuje obnovu kina a plánujeme spoluprácu so Spišským divadlom. Predstavenia, ktoré sa hrajú v SNV sa budú hrať v Spišských Vlachoch, aby história divadla ožila a aby sa v nás Vlašanoch obnovili rodové herecké vlohy. Polovičný úväzok pani Júlie Balogovej sa rozšíri na celý a náplň prác knihovníčok sa rozšíri aj o kultúru, ktorá mestu značne chýba.

Ďalšími oslávencami, ktorý značne ovplyvnili kultúru v meste, ale aj okolí je ľudová hudba Gregovci. Už štvrt' storočie od roku 1983 príchodom ing. Jána Čarnogurského začali pravidelne hrať a účinkovať s folklórnou skupinou Bystrančan. Neskôr sa osamostatnila a v súčasnosti pôsobí ako folklórna skupina Gregovci. Úspešne účinkovali a reprezentovali mesto Spišské Vlachy na rôznych folklórnych festivaloch na Slovensku, ale aj v zahraničí. Spomeniem festivaly Východná, Detva, Heľpa, Terchová, festivaly v Českej republike, Poľsku, Ukrajine, Maďarsku či Nemecku. Počas existencie ľudovej hudby sa v nej vystriedalo viacero hudobníkov, no základ tvoria členovia rodiny Gregovcov. Otec Viliam Grega st.-heligonkár, spevák a tanečník spolu s manželkou Justínou tvoria originálni taneční pár, ktorý bol mnohokrát ocenení. Synovia Ján-hráč na kontrabas, Viliam ml. a zať Dušan Bečker sú huslistami. Štafetu Gregovcov úspešne preberajú aj najmladší z rodiny medzi ktoré patrí najmladší Vilko Grega či speváčka Alica Bečkerová.

Dovoľte mi, aby som v mene nás všetkých občanov mesta Spišské Vlachy poprial našim oslávencom, aby v zdraví a šťastí rozvíjali naše mesto.

A naše mesto?

Aby minimálne ďalších 765. rokov jeho existencie bolo domovom našim potomkom a aby sa rozvíjalo vo všetkých oblastiach nášho života.

Lubomír Fífik

primátor mesta